របៀបចាត់ចែងពេលហ្លួងសុវណ្ណគត

អត្ថបទលើកមកបង្ហាញនាពេលនេះ គឺជាអត្ថបទកំណត់ត្រាអំពីទំនៀម ឬរបៀបចាត់ចែងពេលហ្លួងសុវណ្ណគត។ កំណត់ត្រានេះ រក្សាទុកនៅបណ្ណាល័យអាឡាំងសុង (Bibliothèque municipale d'Alençon) ប្រទេសបារាំង ដែលលោក អាដេម៉ារដ៍ ឡឺក្លែរ (Adhémard Leclère) បានប្រមែប្រមូលពីស្រុកខ្មែរទៅ ដែលឯកសារភាគច្រើន ជាឯកសារលោកបញ្ជាឱ្យគេសរសេរតាក់តែង ឯកសារខ្លះទៀតលោកឱ្យគេចម្លងឡើងវិញតាមច្បាប់ដើម។ កំណត់ត្រានេះ បានរៀបរាប់ពីដំណើររៀបចំតាំងពីហ្លួងរៀបនឹងសុវណ្ណគតរហូតដល់ពេលហ្លួងសុវណ្ណគត របៀបចាត់ចែងព្រះបរមសពមុន និងពេលបញ្ចូលកោដ្ឋ[១] និងបែបបទពិធីបុណ្យជាដើម។ អត្ថបទនេះពុំមានចុះកាលបរិច្ឆេទនោះទេ ប៉ុន្តែយើងដឹងថាសរសេរក្នុងរាជ្យព្រះបាទនរោត្តម។

ពាក្យ “សុវណ្ណគត” ជាពាក្យមានប្រភពដើមមកពីពាក្យសំស្ក្រឹតថា “ស្វគ៌ត” ដែលឃើញមានប្រើក្នុងសិលាចារឹកខ្មែរតាំងពីសម័យមុនអង្គរ មានន័យថា “ដែលទៅកាន់ឋានសួគ៌ហើយ”។ នេះជាទំនៀមតាំងពីបរមបុរាណដែលយល់ថាក្រោយពីស្ដេចសោយទិវង្គតហើយព្រះអង្គយាងទៅកាន់ឋានសួគ៌។ ខាងក្រោមនេះជាឧទាហរណ៍ខ្លះៗតាមរយៈសិលាចារឹកដូចតទៅៈ

- តគិរាជ្យវ្រះកម្រតាងអញ៑តទៅ**ស្វគ៌**គិរបុរ = នៅរាជ្យព្រះបាទគម្តែងអញដ៏ទៅឋានសួគ៌សិវបូរ ឬសម្រាយឱ្យងាយថា នៅក្នុងរាជ្យព្រះបាទជ័យវម៌្មទី១។ វ្រះកម្រតាងអញតទៅស្វគ៌គិរបុរ ជាបច្ឆាមរណនាមព្រះបាទជ័យវម៌្មទី១។ (សិលាចារឹកតាំងក្រាំង K.726)
- វ្រះបាទបរមេឝ្វរ**ស្វគ៌ត**អ្នៅនគរហរិហរាលយ = ព្រះបាទបរមេសូរ (ព្រះបាទជ័យវម៌្មទី២) **សួគ៌ត**នៅនគរហរិហរាល័យ។ (សិលាចារឹកស្ដុកកក់ធំ K.235)

ពាក្យ “ស្វគ៌ត” នេះក្លាយមកជាពាក្យខ្មែរទំនើបពីរពាក្យ។ ទីមួយ គឺក្លាយមកជាពាក្យ “សុគត” ដែលតាមលំនាំពាក្យបុរាណ ដើងវ “◌្វ” ប្រែប្រួលមកជាស្រៈ “◌ូ” និង ស្រៈ

[១] សូមអានបន្ថែម https://sopheak.wordpress.com/2014/09/02/kouath/ និង https://sopheak.wordpress.com/2013/03/21/the-dead-of-royal-urn-in-cambodia/

"◌ួ" ដូចជាពាក្យ "ឥគ្វរ" ក្លាយមកជា "ឥសូរ" និង "ស្វស្តិ" ក្លាយមកជា "សួស្តី" ជាដើម។ ដូច្នេះហើយទើបពាក្យនេះ ក្លាយមកជា "សូគ៌ត" និង "សួគ៌ត"[២] ប៉ុន្តែក្រោយមកមានការកំណត់សំណេរផ្លូវការជា "សុគត" ដែលពាក្យនេះមានន័យថា ដែលទៅហើយដោយស្រួល។ ខ្មែរប្រើពាក្យនេះសំដៅសេចក្តីថា "ទទួលមរណភាពទៅកើតឯឋានល្អហើយ"[៣]។ ទីពីរ គឺក្លាយមកជា "សុវណ្ណគត" ដែលសៀមបានយកពាក្យខ្មែរបុរាណ "ស្វគ៌ត" នេះទៅប្រើ និងបញ្ចេញសំឡេងតាមប្រព័ន្ធសម្តីសៀម[៤] រួចខ្មែរយកពាក្យនោះពីសៀមមកប្រើវិញជា "សុវណ្ណគត" ប៉ុន្តែពាក្យនេះពុំមានកត់ត្រានៅក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរឡើយ។ សព្វថ្ងៃយើងនិយមប្រើពាក្យ "សោយទិវង្គត" ជំនួសវិញ។

អត្ថបទដើមសម្រួលតាមអក្ខរាវិរុទ្ធសម័យទំនើប

(ទំព័រ១) *កាលហ្ជងម្ចាស់ជីវិតរៀបនឹងសុវណ្ណគត នោះលោកកុង្សរិយ៍សេនាបតី និងនាម៉ឺនធំតូច និងពួកអស់អ្នកក្នុងវាំងមានចៅចម ឃុនចម ចៅឃុន និងឃុន អ្នកម្នាង អ្នកនាងជាដើម និងពួកខ្ញុំរាជការខាងក្រៅសម្រាប់បុណ្យព្រះបារមីហ្ជងធំតូចទាំងប៉ុន្មានក៏សឹងតែមកដេកនៅត្រៀមចាំហ្ជងតែសព្វថ្ងៃជានិច្ចពុំដែលដាច់ ហើយរៀបចាត់ចែងឱ្យពួកជាងទងយកមាសសុទ្ធ* ***យីធុងអីម****[៥] យ៉ាងល្អចំនួនមាស៩ជី យកទៅផែឱ្យស្តើង រួចយកមកបៀរសម្រាប់ទុកធ្វើជាសុពណ៌បដ[៦] ឱ្យពួករាជបណ្ឌិត១ សង្ឃរី១ នឹងលោកសង្ឃរាជាគណៈមានល្អងធូលីលោកគ្រូស្តេចជាដើមឱ្យចារ សរសេរបាលីធម៌ឈ្មោះសុពណ៌បដ សម្រាប់ដាក់នៅទ្វារទាំង៩[៧] លុះដល់ហ្ជងម្ចាស់ជីវិតមានកម្លាំងនោះក៏ថយតិចណាស់ គេយក*

[២] *សូមអានបន្ថែម* George Coedès, *២០០៧: ២៨៨*

[៣] *វចនានុក្រមខ្មែរ, ១៩៦៨*

[៤] ***សវរ្ណគត*** *អានថា [សៈ-វ៉ាន់-ឃុត] ទើបខ្មែរប្រើតាមបញ្ចេញសំឡេងជា [សុ-វ៉ាន់-ណាក់-គត់]*

[៥] *ប្រហែលជាប្រភេទមាសម្យ៉ាង ឬជាយីហោមាសល្អនិងល្បីនាសម័យនោះ?*

[៦] *ច្បាប់ដើមសរសេរជា* ***សូព៌ាបាទ*** *ជាបាលីចារលើសន្ទឹកមាសបញ្ចុះទ្វារទាំង៩។ ប៉ុន្តែក្នុងអត្ថបទនេះ បង្ហាញថាដាក់នៅមាត់ ច្រមុះ ថ្ងាស ត្រចៀក និងដើមទ្រូង ពោលត្រឹមតែ៥ប៉ុណ្ណោះ*

[៧] *ទ្វារទាំង៩ បានដល់ទ្វារភ្នែក២ ទ្វារច្រមុះ២ ទ្វារត្រចៀក២ ទ្វារមាត់១ ទ្វារភេទ១ និងទ្វារបាត១*

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ិន ឈុនតេង

សំពត់ទេសឯកពាសពីលើដំបូលដំណាក់ទាំងអស់ រួចឱ្យគេយកព្រះបដឱ្យដាងគំនូរគួរជារឿងឋានសួគ៌ទាំងអស់ រួចគេយកទៅបិទបាំងដំបូលដំណាក់ពីលើឱ្យជិតជុំវិញ ឱ្យហ្លួងក្រឡេកមើលទៅឃើញសប្បាយវិញ្ញាណហ្លួងទៅដូចចាប់អារម្មណ៍ជាប់នៅទីនោះ លុះដល់ហ្លួងទ្រង់យាងចូលចុះកាន់ផ្លូវសុវណ្ណគតប្រាកដ មានមនុស្សអ្នកចេះធម៌ ស្គាល់ដំណើរស្គាល់ផ្លូវដែលនៅប្រចាំការនៅទីនោះ ស្រែកប្រាប់ធម៌ប្រាប់ផ្លូវហ្លួង រួចគេដាក់ហ្លួងឱ្យផ្ងំផ្ងារ រួចគេយកមាសដែលចារសរសេរបាលីធម៌ឈ្មោះសុពណ៌បដ ដាក់នៅមាត់១អន្ទើ ច្រមុះ១អន្ទើ ថ្ពាស១អន្ទើ ត្រចៀក១អន្ទើ ដើមទ្រូង១អន្ទើ រួចគេយកទឹកអប់ស្រោចដុសលាងហ្លួងឱ្យជ្រះស្អាតល្អ រួចគេនិមន្តលោកសង្ឃឱ្យសូត្រធម៌សត្តប្បករណ៍បង្សុកូល លុះដល់គេរៀបនឹងរុំសពហ្លួងឱ្យចូលក្នុងព្រះស្ពាន នោះគេរើលាងរូបហ្លួងម្តងទៀត រួចគេយកទឹកបារតចាក់ក្នុងមាត់ហ្លួង រួចគេយកមកុដគ្រឿងមាសសុទ្ធមកបំពាក់រូបហ្លួង និងគ្រឿង **(ទំព័រ២)**សង្វារមាសសុទ្ធគ្រប់ប្រដាប់មកតែងបំពាក់រូបហ្លួង រួចគេឱ្យហ្លួងស្លៀកសំពត់ចរបាប់យ៉ាងថ្លៃ រួចគេយកខ្សែក្រវាត់ខឹមខាត់ពេជ្រយ៉ាងថ្លៃ១ពាន់រៀលឱ្យហ្លួងក្រវាត់ រួចគេយកចិញ្ចៀនត្បូងពេជ្រទាំងគ្រាប់យ៉ាងថ្លៃឱ្យហ្លួងពាក់គ្រប់ម្រាមដៃទាំងអស់ ឯដំណើរដែលគេនឹងតុបតែងរូបហ្លួងនោះ ដូចកាលហ្លួងគង់ព្រះជន្មរស់នៅឡើយ ហើយតែងព្រះអង្គដែលនឹងចេញទទួលគំនាប់លោកហ្គូវែរន័រហ្សេណេរ៉ាល់ (gouverneur général) ឬចេញទទួលគំនាប់លោកឡឺរេស៊ីដង់ត៍ (le résident) ណាៗ លុះតុបតែងរូបហ្លួងស្រេច គេដាក់ឱ្យហ្លួងអង្គុយប្រហោងក្នុងកោដ្ឋមាស រួចគេយកស្ពាន្រ្តួយឱ្យហ្លួងកាន់សំពះអង្គុយប្រហោងប្រណម្យក្នុងកោដ្ឋមាសនោះ ឯកោដ្ឋមាសនោះគេធ្វើខ្ទៅឱ្យទឹកចេញចូលបាន សម្រាប់ឱ្យទឹកសម្អុយខ្ទុះឈាមអសោចលាមកស្រក់ហូរចេញបាន រួចគេយកចាន ឬកែវយ៉ាងធំត្រងពីក្រោម ឯទឹកសម្អុយនោះសន្មតហៅថាទឹកព្រះបុព្វោ ឯរូបសពនោះមានមនុស្សប្រុសស្រីនិងនាម៉ឺនធំតូចដេកវេននៅចាំរក្សាទាំងថ្ងៃយប់ជាប្រក្រតី មើលថែទាំរក្សា ចាំមើលត្រងទឹកសម្អុយនោះនាំយកទៅចាក់ចោលកណ្តាលទន្លេ ហើយមានភ្លេងដង្ហែទឹកសម្អុយនោះនាំយកទៅចាក់ចោលផង ឯទីកន្លែងដែលតម្កល់សពនោះមានពួកស្រីនៅប្រចាំការយំយាមគ្រប់ពេលទាំងថ្ងៃយប់ក្នុង១ថ្ងៃយំយាម៣ដង ១យប់យំយាម៣ដង មានទំនុកនោះផ្សេងៗតទៅ ឯលោកសង្ឃក៏ផ្ចាសគ្នាសូត្រធម្មទេសនាទាំងថ្ងៃយប់ពុំដែលដាច់ៗ "ចប់"

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ុន ឈុនតេង

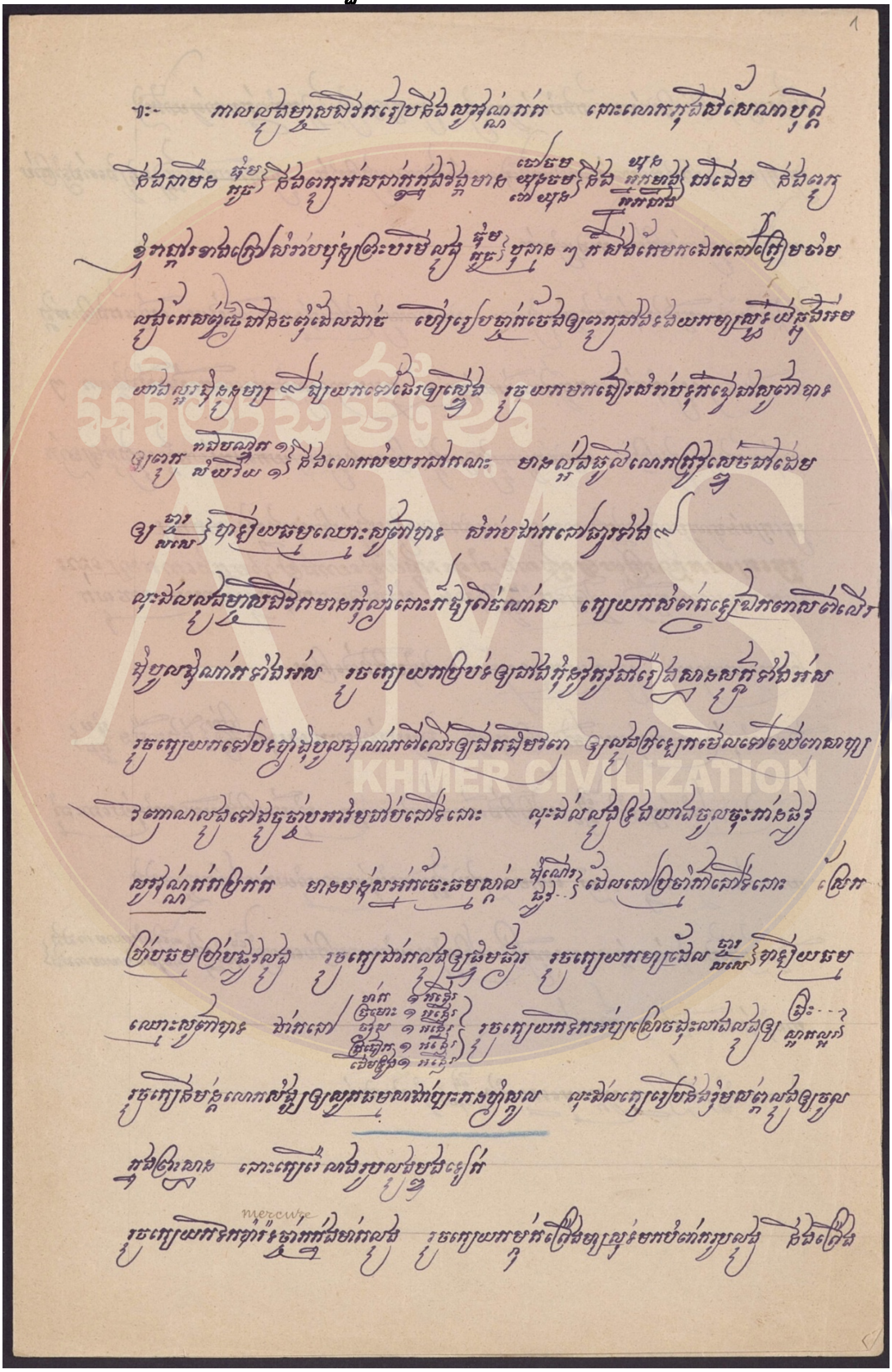

អត្ថបទដើមសន្លឹកទី១ (ប្រភព៖ បណ្ណាល័យអាឡាំងសុង)

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ិន ឈុនតេង

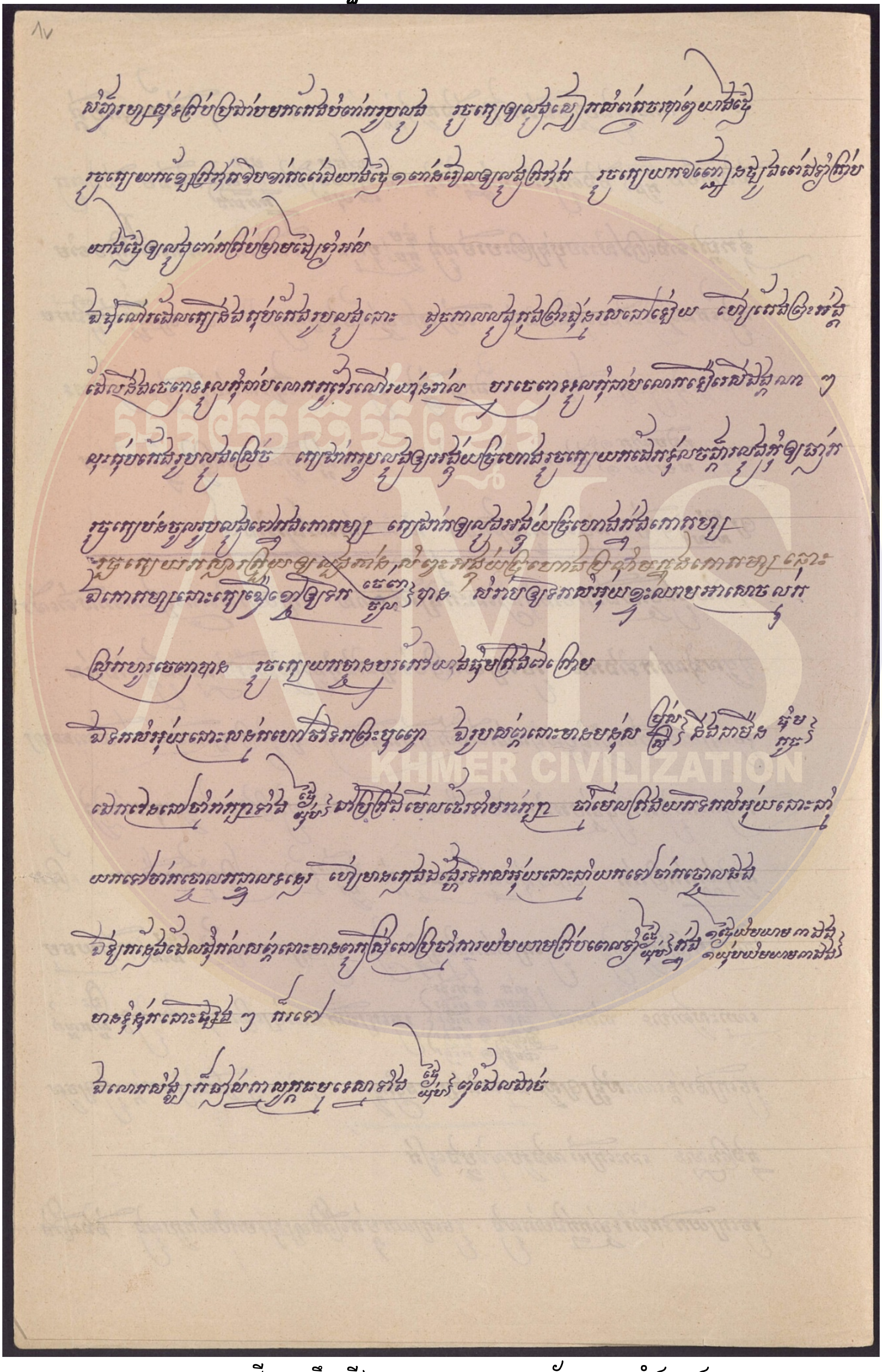

អត្ថបទដើមសន្ទឹកទី២ (ប្រភព៖ បណ្ណាល័យអាឡាំងសុង)

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ុន ឈុនតេង

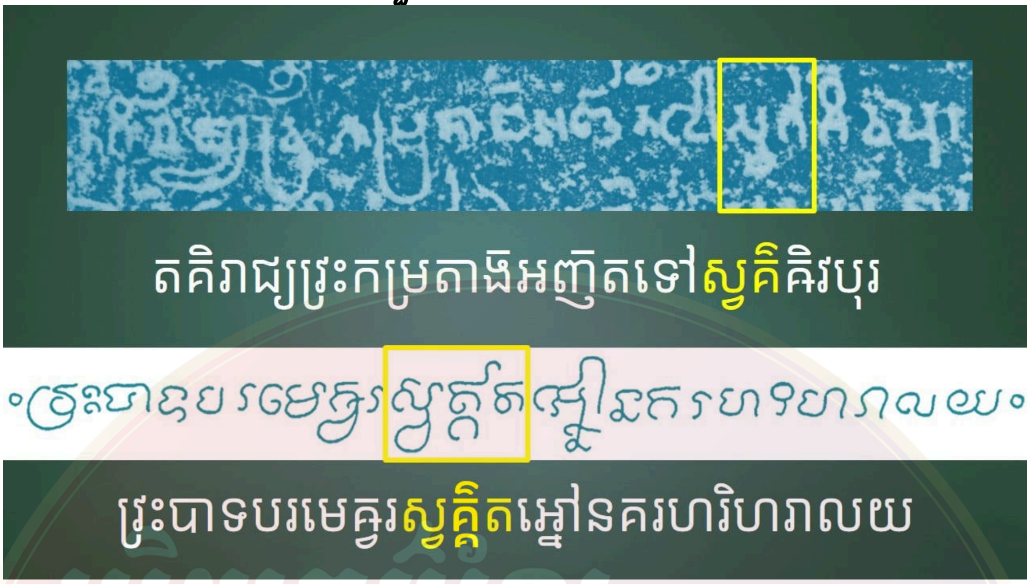

ពាក្យ «ស្វគ៌» និង «ស្វគ៌្គត» នៅក្នុងសិលាចារឹកខ្មែរបុរាណ

ឯកសារយោង

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

១៩៦៨. វចនានុក្រមខ្មែរ ភាគ២, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ។

បណ្ណាល័យអាឡាំងសុង

https://bibliotheque-numerique-patrimoniale.cu-alencon.fr/records/item/1455-moeurs-cambodgiennes-5-note-sur-ce-qu-il-convient-de-faire-a-la-mort-d-un-roi?offset=200#menu-top

George Coedès

២០០៧. “អង្គរវត្តជាប្រាសាទឬផ្នូរ?”, ប្រែសម្រួលដោយ អាំង ជូលាន ពីអត្ថបទដើមឈ្មោះ “Angkor Vat, temple ou tombeau?”, ឧទ័យ, លេខ៨, ភ្នំពេញ, ទំព័រ ៨១-៨៩។

រើតព្រេសុភ័ក្ត្រ

- https://sopheak.wordpress.com/2013/03/21/the-dead-of-royal-urn-in-cambodia/
- https://sopheak.wordpress.com/2014/09/02/kouath/

អត្ថបទដោយ៖ លោក ហ៊ុន ឈុនតេង